

1 Įrodinėjimo pareiga

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Pagal Liuksemburgo teisę pagrindinis principas yra toks, kad asmenys, prašantys įvykdyti prievolę, privalo įrodyti tai, ko reikalauja. Be to, asmenys, teigiantys, kad jiems nebetaikoma pareiga, privalo įrodyti, kad atliko mokėjimą ar veiksmą, dėl kurio jiems ši pareiga nebetaikoma.

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Tam tikrais atvejais Liuksemburgo teisėje numatytos prezumpcijos, kai asmuo atleidžiamas nuo pareigos pateikti faktinės aplinkybės, kurių būtų sunku ar neįmanoma įrodyti, įrodymus. Prezumpcijos yra išvados, kurios yra numatytos teisės aktuose arba kurias teismas daro iš žinomos faktinės aplinkybės apie nežinomą faktinę aplinkybę.

Teisės aktuose numatytos dviejų rūšių prezumpcijos. Pirmą, tai yra teisinės prezumpcijos, pagal konkrečių teisės aktų siejamos su tam tikrais veiksmais ar faktinėmis aplinkybėmis. Antra, kai kurios prezumpcijos nenustatytos teisės aktuose ir paliekamos teismo diskrecijai, o teismas pripažįsta tik įtikinamas, tiksliai ir nuosekliai prezumpcijas.

Apskritai galima pateikti įrodymus prezumpcijoms paneigti. Pavyzdžiui, jeigu vaikas gimsta susituokusiai porai, preziumuojama, kad motinos vyras yra vaiko tėvas. Vis dėlto gali būti pareiškiamas ieškinys tėvystei nugunchyti.

Rečiau prezumpcijos gali būti nepaneigiamos, t. y. neįmanoma pateikti jas paneigiančių įrodymų.

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų juo pagrįsti savo sprendimą?

Faktines aplinkybes savo nuožiūra vertina teismas ir jo diskrecija yra absoliuti. Kilus abejonių teismas aiškinasi, ar yra įtikinamų, tikslių ir nuoseklių įrodymų ir juos priima arba atmeta, atsižvelgdamas į nurodomų faktinių aplinkybių tikėtinumą.

2 Įrodymų rinkimas

2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?

Teismas gali nurodyti rinkti įrodymus šalies prašymu. Visgi tam tikrais atvejais teismai gali rinkti įrodymus ir savo iniciatyva.

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Teismas praneša paskirtam ekspertui apie užduoties pobūdį. Ekspertas sušaukia bylos šalis ir visus trečiuosius asmenis, kurių pagalbos prašoma atliekant tyrimą. Pagal rungimosi principą įrodymai turi būti renkami dalyvaujant šalims.

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

Įrodymus gali būti įpareigojama rinkti kai teismas neturi pakankamai informacijos, kuria galėtų grįsti savo sprendimą.

Rinkti įrodymus dėl tariamos faktinės aplinkybės gali būti nurodoma tik tuo atveju, jeigu šalis, kuri remiasi šia faktine aplinkybe, neturi pakankamai įrodymų jai įrodyti. Jokiomis aplinkybėmis negalima įpareigoti rinkti įrodymus siekiant kompensuoti šalies aplaidumą renkant įrodymus.

Teismai taip pat turi apriboti priemonės pasirinkimą tuo, kas yra pakankama ginčui išspręsti; jie turi pasirinkti paprasčiausią ir pigiausią sprendimą.

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Įvairios įrodinėjimo priemonės yra rašytiniai įrodymai, žodiniai parodymai, prezumpcijos, faktų pripažinimas, taip pat priesaika patvirtinti parodymai.

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Būdai gauti įrodymus iš liudytojų ir ekspertų:

Jeigu liudytojų parodymai yra leistini, teismas gali rinkti įrodymus iš trečiųjų šalių, kurios dėl to, kad žino nagrinėjamas faktines aplinkybes, gali padėti jas išaiškinti. Tai gali būti pareiškimai arba taikant tyrimo metodus surinkti įrodymai, atsižvelgiant į tai, ar tai yra rašytiniai įrodymai, ar žodiniai parodymai.

Teismas gali prašyti bet kurio asmens pateikti paaiškinimus, pateikiant pareiškimus, suteikiant konsultaciją arba pateikiant eksperto išvadą dėl faktinės aplinkybės, kurią turi išaiškinti ekspertas. Jeigu išvadą nebūtina pateikti raštu, teismas gali leisti parodymus duodantiems ekspertams pateikti savo nuomonę žodžiu per teismo posėdį; surašomas šios nuomonės protokolas, kurį pasirašo teisėjas ir teismo tarnautojas.

Taisyklės, taikomos rašytinių įrodymų ir rašytinių ataskaitų ar išvadų, kurias teikia parodymus duodantys ekspertai, pateikimui:

Rašytiniai įrodymai:

šalis, kuri remiasi dokumentu, privalo pateikti jį visoms kitoms bylos šalims. Jis pateikiamas su gavimo patvirtinimo sąlyga arba teismo kanceliarijai (*greffe*).

Dokumentai turi būti pateikti be raginimo.

Rašytinės ekspertų ataskaitos ar išvados:

ekspertai pateikia savo ataskaitas teismo kanceliarijai. Surašoma tik viena ataskaita, nepaisant to, kad ją rengė keli ekspertai, o jeigu jie nesutaria tarpusavyje, kiekvienas ekspertas pateikia savo išvadą. Jeigu vienas ekspertas paprašo kito eksperto, kuris specializuojasi kitoje srityje, išvados, ši išvada pridama prie teismo posėdžio protokolo arba bylos medžiagos, atsižvelgiant į bylą.

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Vienos įrodinėjimo priemonės turi didesnę įrodomąją galią už kitas:

viešas dokumentas (*acte authentique*), kurį surašė valstybės pareigūnas (notaras, antstolis ir kt.), įgyvendindamas savo oficialius įgaliojimus, yra laikomas įrodymu, nebent įrodoma, kad jis suklastotas.

Privatus dokumentas (*acte sous seing privé*), kurį šalys parengė pačios ir pasirašė nedalyvaujant valstybės pareigūnui, laikomas įrodymu, jeigu nėra priešingų įrodymų.

Žodinius parodymus ir kitas įrodinėjimo priemones teismas vertina savo nuožiūra.

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

Teisiniu sandoriu (sutarčiai), kurio vertė viršija 2 500 EUR, pagrįsti reikalaujama rašytinių įrodymų. Vis dėlto faktinė aplinkybė (pvz., nelaimingas atsitikimas) gali būti įrodinėjama bet kokiomis priemonėmis.

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Pagal teisės aktus liudytojai turi bendradarbiauti teismo procese, kad būtų atskleista tiesa.

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Jeigu asmuo gali įrodyti pagrįstas priežastis, jis gali būti atleistas nuo pareigos duoti parodymus. Šalies tėvai ar kiti tiesioginiai šalies giminaičiai gali atsisakyti duoti parodymus, kaip ir šalies sutuoktinis, net jei santuoka yra nutraukta.

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Neatvykę liudytojai gali būti šaukiami atvykti ir turi padengti atvykimo išlaidas, jeigu manoma, kad jų parodymai yra būtini. Neatvykusiems liudytojams ir asmenims, kurie be pagrįstos priežasties atsisako duoti parodymus arba prisiekti, gali būti taikoma 50–2500 EUR civilinė bauda (*amende civile*).

Baudą ir išlaidas galima atsisakyti mokėti, jeigu atitinkamas asmuo gali įrodyti, kad nurodytą dieną negalėjo dalyvauti.

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gauti įrodymai?

Kiekvienas asmuo gali būti šaukiamas duoti parodymų kaip liudytojas, išskyrus asmenis, kurie pripažįstami negalinčiais duoti parodymų.

Vis dėlto parodymų negalintys duoti asmenys gali būti išklausti tokiomis pačiomis sąlygomis, tik neprisiekdami. Tačiau vaikai ir kiti palikuonys niekada negali duoti parodymų dėl faktinių aplinkybių, kuriomis sutuoktiniai remiasi prašyme dėl santuokos nutraukimo ar separacijos.

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalis apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Teismo ir šalių vaidmuo išklausančiam liudytojus

Teismas atskirai išklauso liudytojų parodymus teismo nustatyta tvarka, kai dalyvauja arba yra pakviestos dalyvauti šalys. Liudytojai negali skaityti iš anksto surašytų parodymų.

Teismas gali išklausti liudytojų parodymus arba apklausti liudytojus bet koku klausimu, dėl kurio parodymų gali būti reikalaujama pagal teisės aktus, net jei šie klausimai nepaminėti sprendime, kuriame įpareigojama duoti parodymus. Teismas gali iškviešti liudytojus, surengti liudytojų tarpusavio akistatą arba jų akistatą su šalimis ir prireikus išklausti jų parodymus dalyvaujant techniniam ekspertui.

Šalys negali nutraukti, apklausti ar mėginti paveikti parodymus duodančių liudytojų arba kreiptis į juos tiesiogiai, nes kitaip joms nebus leista dalyvauti. Po to, kai teisėjas baigia apklausti liudytoją, jei jis mano, kad tai būtina, jis gali pateikti liudytojui papildomų klausimų, kuriuos šalys pateikė teisėjui.

Vaizdo konferencija ir kitos techninės priemonės

Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose siekiama pagerinti, supaprastinti ir paspartinti valstybių narių teismų bendradarbiavimą renkant įrodymus. Liuksemburgo teisėje nėra specialių nuostatų dėl vaizdo konferencijų. Vaizdo konferencijoms taikomos bendrosios Naujojo civilinio proceso kodekso taisyklės dėl liudytojų išklausimo, teismo vertinimo ir asmeninio dalyvavimo. Teismai turi reikiamą techninę įrangą. Vaizdo konferencijai numatytą dieną joje dalyvauja teisėjas, kancleris, vertėjas žodžiu ir technikos specialistas.

Teismas gali įrašyti visų arba kai kurių parengiamųjų teisminių nagrinėjimų garso arba vaizdo įrašus. Įrašai laikomi teismo registre. Kiekviena šalis, sumokėjusi atitinkamą mokestį, gali prašyti pateikti tokio įrašo kopiją arba nuorašą.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Teismas nepriima neteisėtais būdais gautų įrodymų, pavyzdžiui, slapta kamera filmuotos medžiagos arba pasiklausymo telefonu įrašų, jei asmuo apie tai nežinojo.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Paprastai byloje padaryti šalies pareiškimai neturi įrodomosios galios.

Susijusios nuorodos

<http://www.legilux.lu/>

Paskutinis naujinimas: 30/04/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapį, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.